

МВС «За відвагу у службі», С. Павленко, Н. Тютченко, А. Лемешко – грамоти МВС за надання екстреної медичної допомоги постраждалим. Крім того, залишається чинною система нагороджень співробітників іменною вогнепальною зброєю. За підрахунками Української асоціації власників зброї, сьогодні на руках у громадян перебувають близько від 40 до 50 тисяч одиниць нагородної вогнепальної зброї [4]. Така практика, на нашу думку, потребує ревізії, що пояснюється кількома причинами. По-перше, це може бути каналом для корупційних схем, коли зброя потрапляє в руки людей безвідповідальних. По-друге, зброя, що перебуває у постійному особистому володінні, становить потенційну небезпеку як для власника, так і для оточуючих. На нашу думку, система нагороджень потребує подальшого вдосконалення, це сприятиме підвищенню суспільного престижу служби у правоохоронних органах, зміцненню довіри громадян до нової поліції.

Література

1. О. Сопов, А. Торгоненко. За службу державі. Нагороди МВС України. 2016 р. URL: http://www.vto-orden.com.ua/static/media/files/book_mvsv.pdf
2. Про відомчі заохочувальні відзнаки Міністерство внутрішніх справ України. Наказ від 18.01.2013 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0233-13>
3. Реєстри нагородження Відзнакою «За службу державі» (Національна Поліція України). URL: <http://zvitiaga.org/catalog/award/vidznaka-zasluzhbu-derzhavi-nacionalna-policiya-u>
4. Герера Г., Зарубинський О. та ін.. Цивільна зброя в Україні: міфи та реальність. Українська дійсність і міжнародний досвід легалізації та контролю. URL: <http://uire.org.ua/wp-content/uploads/2015/11/TSivilna-zbroya.-Doslidzhennya-UIDE.pdf>

Ярослав Олегович Закоморний – курсант IV курсу факультету № 2

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: Геннадій Геннадійович Дедурін – доцент кафедри українознавства Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат історичних наук

ПЕРЕМИР'Я ПІД ЗАМОСТЯМ – ПЕРША СПРОБА ПРАВОВОГО ВРЕГУЛЮВАННЯ УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКИХ СТОСУНКІВ ДОБИ ХМЕЛЬНИЧЧИНИ

Українсько-польські стосунки періоду Національно-визвольної війни мали надзвичайно драматичний характер. Втім, незважаючи на гостроту протистояння, вже наприкінці 1648 р. українською стороною

було здійснено спробу їх нормалізації та повернення у правову площину. Так як довгий час цьому факту не приділяли достатньо уваги, дослідження обставин пов'язаних з цією спробою, виглядає надзвичайно актуальною справою для сучасної історико-правової науки.

Після низки блискучих перемог на початковому етапі війни у листопаді 1648 р. козацькі загони вийшли на українські етнічні кордони. Їх подальше просування було припинено через укладання перемир'я під Замостям. Воно, фактично, завершило активну фазу національно-визвольних змагань 1648 р. Облога Замостя розпочалася з 6 листопада [3, с. 562]. У цей час Б. Хмельницький доклав чимало зусиль у напрямку встановлення контактів на дипломатичному рівні з представниками польської влади. Треба зазначити, що напередодні помер король Владислав IV, і український гетьман покладав чималі сподівання на вибори нового володаря корони. Б. Хмельницький, керуючись певними тактичними міркуваннями, публічно виступив з підтримкою кандидатури Яна Казимира, розраховуючи схилити останнього до укладання вигідного для козацтва миру. Втім, надії українського лідера не справдилися.

Як тільки-но Ян II Казимир отримав корону, сторони уклали перемир'я (облогу Замостя козаки припинили через кілька днів). У листі з цього приводу, який було спрямовано Богданом Хмельницьким до польської шляхти, зокрема йшлося: «...ми пропонуємо всьому поспільству не воювати з нами, а добровільно укласти мир як це зробили львов'яни, а ми обіцяємо негайно відступити від міста з усім Військом Запорізьким та ордами... Дай господи боже, щоб з ласки Божої настав у нас мир і щоб ми щасливо в Короні Польській діждалися пана, якого нам поблагословить Господь бог» [2, с. 236]. Українську сторону на перемовинах представляв брат гетьмана Захар Хмельницький, а з польського боку ведення переговорного процесу було довірено католицькому священику А.-Г. Мокрському (колишньому вчителю Б. Хмельницького у єзуїтській колегії) та шляхтичам Я. Смяровському і С. Олдаківському.

Перемир'я базувалося на наступних засадах: встановлення 12 тисячного козацького реєстру, вивід польського війська з територій, які контролювалися козаками, надання з боку шляхти гарантованої амністії всім учасникам повстання, надання права вільного виходу козацьких човнів до Чорного моря, розповсюдження на козаків норм судочинства, за якими судили «литовських татар», козацький гетьман мав знаходитися у підпорядкуванні виключно короля. Польські коронні гетьмани мали бути позбавлені прав керувати козаками [1, с. 84]. У подальших планах було встановлення повноцінного миру. З цією метою, на початку 1649 р. Чигирин мала відвідати польська дипломатична місія під керівництвом А. Кисіля [4].

Перемир'я під Замостям, яке містило вимоги козаків щодо власних прав і привілеїв було, вочевидь, продиктовано успішним для

Б. Хмельницького перебігом військової кампанії навесні – влітку 1648 р. Домовленості, які сторони досягли під Замостям, дозволяли Б. Хмельницькому уникнути ризикованої перспективи продовжувати похід за несприятливих погодних умов, різке зростання епідеміологічних захворювань, які охопили українське козацьке військо. Водночас, ця угода змушувала гетьмана відвести своїх козаків майже зі всієї Західної України та навіть з окремих населених пунктів на Поділлі. Саме цим було визначено компромісний характер перемир'я.

На початку війни козацька старшина, зокрема і сам гетьман, ще перебували під впливом ідей автономії для України у межах Речі Посполитої. Тому, Б. Хмельницький вирішив наприкінці 1648 р. укласти перемир'я з королем Яном II Казимиром під Замостям. Крім того, це рішення гетьмана пояснюється необхідністю переформатування війська, чисельність якого вже перевищила 200 тис. чоловік, що робило його неконтрольованим. Посилювалися розбіжності і з кримським ханом. Неспокійно було на звільнених територіях, де почалися суперечки між козацькою старшиною та селянством через невирішеність аграрного питання.

Перемир'я під Замостям виявилось нетривалим. Польсько-литовський наступ, що розпочався у білоруських землях у січні-лютому 1649 р., засвідчив, що Річ Посполита не збирається дотримуватися його умов. Отже, перша спроба повернути українсько-польські стосунки у правове поле завершилася невдало. Обидва народи чекало ще довгих вісім років кровопролиття.

Література

1. Документи Богдана Хмельницького. 1648 – 1657 [Текст] / Ін-т суспільн. наук Акад. наук УРСР, Арх. упр. при Раді Міністрів УРСР; упоряд.: І. Крип'якевич, І. Бутич. – Київ: Вид-во АН УРСР, 1961. – 740 с.
2. Задорожній О. В. Генеза міжнародної правосуб'єктності України [Текст]: монографія / Олександр Вікторович Задорожній; Укр. асоц. міжнар. права, Ін-т міжнар. відносин Київ. нац. ун-ту ім. Тараса Шевченка, Каф. міжнар. права. – Київ: К.І.С., 2014. – 688 с.
3. Історія українського козацтва: Нариси: У 2 т. / Редкол.: В. А. Смолій (відп. ред.) та ін. – К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2006. – Т. 1. – 800 с.
4. Мицик Ю. Замостське перемир'я 1648 [Електронний ресурс] // Енциклопедія історії України: Т. 3 / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. – К.: Наукова думка, 2005. – 672 с. – Режим доступу: http://www.history.org.ua/?termin=Zamostske_peremyr_1648